

Gyalogosok a lámpában

NÉMETORSZÁG NEMZETI HŐS

A Trabant mellett az NDK legjellegzetesebb szimbólumává, a szuvenírboltok állandó slágercikkévé nőtte ki magát az Ampelmännchen, a lámpaemberke, akinek most ünnepelték 50. születésnapját. Leginkább arról nevezetes, hogy bár a német egyesítés után a keletiek rengeteg változást tudomásul vettek, ebből az egyből nem engedtek, így a krumpliorrú, zömök, szinte

polgárian kalapos férfiúnak nem kellett átadnia helyét a nyugati típusú személytelen piktogramalakoknak. Sőt később egyes nyugat-

német városokban is leváltotta az ottaniakat. Népszerűségében nem kis szerepe van Markus Heckhausen (nyugatnémet) dizájnereknek, aki berlini boltjában eleinte szobai lámpaként, majd mindenféle formában forgalmazni kezdte az emberkét, végül megszerezte a gyártási jogokat az eredeti, szászországi gyártótól. A gyalogosfigurát 1961-ben rendelésre megtervező Karl Peglau megérte szülőltje rendszerváltás utáni sikerét. Az Ampelmännchen újabb társa a hasonló testalkatú, de copfos Ampelfrau, aki – elvértve felbukkanó külföldi kolléganőjéhez hasonlóan – az egyenjogúság jegyében 2004-ben a keletnémet Zwickauban, és azóta több német városban lépett szolgálatba.

MAGYARORSZÁG EUROKONFORM

Nem kisebb festő, mint Szász Endre tervezett gyalogost a magyar lámpákba az 1960-as évek végén, miután az ügyintézés véletlenül a budapesti közlekedésrendészetre sodorta – emlékszik vissza Csíkhelyi Béla, a forgalomszervezés egyik akkori vezetője. Bár a mű fényátersztésileg jól sikerült – az alakok a lehető legjobban kitöltötték a kört –, az alkotások ma legfőljebb raktárakban lelhetők föl. Az 1970-es évek elején országszerte új, egységes dizájnt rendeltek el, és mivel a szoban forgó alkatrészeket a Siemens szállította, logikus volt, hogy a Nyugat-Németországban akkoriban használatos figurák foglalják el az üveget. Azóta is az időközben nemzetközi alapkitételnek tekinthető piktogramot használják.

CSEHORSZÁG TÁRSADALOMKRITIKUS

Mi, csehek, mindannyian Svejkek vagyunk – nyagarázta tréfáját David Brudnak akcióművész, miután négytucatnyi prágai gyalogos-

lámpába helyezte el saját embereit. Akadt olyan, aki – nyilván sörözés után – könynyitett magán, mások mankóra támaszkodtak

vagy ittasan támolyogtak, volt kutyasétáltató is. A prágaiak és – internetes fotógyűjtemények tanúsága szerint – a külföldi turisták által jókedvvel fogadott akció 2007 áprilisában pár óráig tartott, a következő évben viszont bírósági utójátékkal zárult. A tettest, aki nem sajnálta a pénzt, hogy kéz alatt az igazi gyárból vegyen lámpaüvegeket, 60 ezer korona bírságra és 82 ezer korona kártérítésre kötelezték.

DÁNIA MÉSÉS

A nagy meseíró, Hans Christian Andersen városa, a dán Odense azzal is megemlékezik nagy szülőltjéről, hogy egyik-másik gyalogoslámpába elhelyezték sétatálcás, hosszú kabátos,

OLE OLSEN

cilinderes alakját. Erre lett figyelmes 2008-ban az akkor negyedik elemista Magnus Holm, és a nem túl távoli Fredericiába haza-

javasolt a helyi polgármesternek. Ott azóta minden egyes átkelőhelynél a város hősei, a XIX. századi gyalogos katonák mutatnak állva vagy masírozva példát a gyalogos polgároknak.

NEW YORK UTCAI GALÉRIA

Közművészeti installációként kerültek a világ minden részéről az embernagyságú lámpaemberek New Yorkba. A terrortámadás helyszíne, a Ground Zero közelében, egy építkezés ker-

tésén sorjázta. Maya Barkai, izraeli születésű fotóművész az interneten toborzott fotósok képeit gyűjtötte össze a Walking Men 99 című, idén januárban véget ért egyéves bemutatójához. Abból kiindulva, hogy a fehér fénypontokból összeálló New York-i alak is világhírű (jóllehet nem is olyan rég váltotta föl a szintén jól ismert WALK és STOP feliratokat), a művész az emberké egybgyűjtésével nemzetközi párbeszédet igyekezett összehozni.